

¹Дмитрієва О. О., д-р екон. наук, ст. наук. співр.;

²Нещерет І. М., канд. філософ. наук;

¹Лисов Б. В.;

¹Мельник Л. В.

¹Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем», м. Харків, Україна

²Громадська організація Харківський фонд психологічних досліджень. м. Харків, Україна

ІНОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ЛОКАЛЬНИХ РЕКРЕАЦІЙНО-МАНДРІВНИХ ПРАКТИК

Криза сучасної урбаноцентричної цивілізації вимушує людину, стомлену життям у місті з його антропогенним тиском на компоненти довкілля, приділяти більше часу відновленню своїх життєвих сил [1]. Серед компонентів антропогенного тиску на навколишнє природне середовище були виділені наступні: забруднення повітря; забруднення водних ресурсів, виробництво та накопичення промислових та побутових відходів, втрата біорізноманіття, та інші [2].

Криза має глибокі соціальні та економічні корені: посилені проблемами екологічного характеру, які виникли внаслідок надмірного зосередження населення та економічної діяльності у великих містах. Основні з яких є:

- стрес і психологічні проблеми: Відірваність від природи, постійний шум, перевантаженість транспорту та високий темп життя сприяють розвитку стресу, нервових і серцево-судинних захворювань.

- соціальне розшарування та злочинність: Висока щільність населення, конкуренція на ринку праці та нерівномірний розподіл ресурсів можуть призводити до безробіття, зuboжіння та зростання рівня злочинності.

- проблеми інфраструктури: Зростання міст перевантажує транспортні системи, енергетичні мережі та комунальне господарство, що призводить до заторів, перебоїв з електропостачанням і водою. [3]

Дієвою стратегією мінімізації впливу цих шкідливих факторів на людський організм є періодичні локальні мандрівки з того місця, де вони активно діють, у екологічно чисті місця на еко-відпочинок, та еко-рекреацію.

Дуже перспективною рекреаційною практикою можуть бути мистецькі акції у екологічно чистих умовах українських еко-поселень.

Одним з фундаторів таких заходів на Харківщині, на нашу думку, був випускник Харківського інженерно-економічного інституту, Олексій Сергієнко (1971-2022). У 2000-ні та 2010-ті роки за його ініціативи, на створеному ним арт майданчику поблизу Пісочина відбувалися різноманітні мистецькі заходи - виставки фотографій та інсталяцій, а також творчі акції.

Серед останніх - еко-арт акція, впродовж якої було зроблено винахід нового зимового виду еко-мистецтва.

Наприкінці зими 2010 року, компанія друзів - цінителів мистецтва на запрошення Олексія Сергієнка прибула на еко-відпочинок. Зима була дуже сніговою та морозною та гостям було запропоновано зліпити сніговика, що й було втілено. Згодом сніг на даху будівлі з початком весни почав танути та через два тижні, коли мандрівники знов приїхали на наступну акцію, то знайшли біля дому замість сніговика еко-скульптуру фантастичної істоти, яка була створена потоками талої води, що падали на сніговика з даху дому. Ігор Нещерет сфотографував цю скульптуру та долучив фото до матеріалів про спонтанно створені та знайдені арт-об'єкти (рис. 1).

Рисунок 1 – Спонтанно створений арт-об'єкт.

Разом з іншими, цю світлину було презентовано на фестивалі «Art-Kyiv Contemporary 2010», що відбувався у Київському Мистецькому Арсеналі та опубліковано у електронній версії провідного українського мистецького видання «Art-Ukraine» [4].

Якщо, враховуючи досвід цієї мистецької еко-арт акції, формалізувати процес виготовлення водно-снігової еко-скульптури, то технологія її створення та фото-документування, може складатися з чотирьох основних етапів:

- вибір часу та місця для встановлення снігової заготовки еко-скульптури з урахуванням траєкторії падіння талої води;
- створення снігової заготовки еко-скульптури у вибраному місці;
- моніторинг та фотофіксація перетворення снігової заготовки на еко-скульптуру під дією талої води;
- обробка та публікація матеріалів створення еко-скульптури.

Отже, створення та популяризацію водно-снігової еко-скульптури, винахід якої відбувся на Харківщині, - є важливим напрямком екологічної та мистецької роботи, яку доцільно розвивати та підтримувати, оскільки вона поєднує в собі екологію, мистецтво та сучасну натурфілософію.

Такі акції несуть у собі величезний рекреаційний потенціал, та сприяють психологічному розвантаженню людини, що є особливо корисним під час повномасштабної збройної агресії РФ проти України.

Водно-снігова еко-скульптура є одним з самих екологічно чистих видів мистецтва, яке серед своїх художніх засобів може використовувати сніг, воду та енергію сонця. Окрім того такі акції не потребують класичних мистецьких навичок.

Література

1. Лисов Б. В., Нещерет І. М., Мовчан Ю. О. Виставковий екотуризм у контексті сучасного філософського мандрівництва/ Екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення: зб. наук. статей XX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19-20 вересня 2024 р.) / УКРНДІЕП., 2024. — 275 с.
2. Екологічний атлас Харківської області. Харків 2001. С. 32-46.
3. Л. В. Сергієнко Екологічні наслідки урбанізації в системі загроз безпеці урбанізованим територіям Режим доступу: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.4.21>
4. Igor Neshcheret. Street art discoveries/ Art-Kyiv Contemporary 2010 guide. P.2.